

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 8.7.2005
SEC(2005) 957

KOMMISSIONENS ARBETSDOKUMENT

MOT EN EUROPEISK REFERENSRAM FÖR KVALIFIKATIONER FÖR
LIVSLÅNGT LÄRANDE

FOLKBILDNINGSRÅDET	
Ank.	2005 -10- 28
Handl	BS
Kod	07
Dnr	157

SAMMANFATTNING OCH FRÅGOR FÖR SAMRÅD

I detta dokument beskrivs huvuddragen i en eventuell framtida europeisk referensram för kvalifikationer (European Qualifications Framework, EQF). När EU:s regeringschefer träffades i Bryssel i mars 2005 begärde de att en europeisk ram för kvalifikationer skulle skapas och gav därmed stöd för utbildningsministrarnas tidigare rekommendationer (i februari och december 2004). Dokumentet tjänar som underlag för det omfattande samråd som kommer att äga rum under perioden juli till december 2005 med politiskt ansvariga, arbetsmarknadens parter, intressenter och experter inom utbildningssystem runtom i Europa.

Huvudsyften och huvuduppgifter

En europeisk referensram för kvalifikationer skall utvecklas och införas på frivillig basis och skall inte medföra några rättsliga skyldigheter. Den är tänkt som ett metaramverk som bidrar till ökad öppenhet och skapar ömsesidigt förtroende. Det skall härigenom skapa samband mellan olika nationella utbildningssystem och referensramar för kvalifikationer på nationell nivå och inom branscherna – och sålunda möjliggöra överföring och erkännande av enskilda medborgares kvalifikationer.

Direktivet om yrkeskvalifikationer, som antogs den 6 juni 2005¹, är emellertid den rättsakt på EU-nivå som är bindande för medlemsstaterna när det gäller erkännande av yrkeskvalifikationer för reglerade yrken.

Kärnelement

En europeisk referensram för kvalifikationer föreslås bestå av tre huvuddelar:

- Kärnan i referensramen är en uppsättning gemensamma referensnivåer – som hänför sig till förväntade läranderesultat – ordnade i en struktur med 8 nivåer.
- Dessa referensnivåer skall stödjas av ett antal verktyg och instrument som tillgodoser de enskilda medborgarnas behov (ett integrerat europeiskt system för överföring och sammanställning av studiemeriter för livslångt lärande, Europass-systemet, databasen Ploteus med information om utbildningsmöjligheter).
- I en europeisk referensram för kvalifikationer skall det också ingå ett antal gemensamma principer och procedurer som ger vägledning för samarbetet mellan intressenter på olika nivåer – speciellt inriktat på kvalitetssäkring, validering, vägledning och grundläggande färdigheter.

Flera intressenter och användare

De tre huvuddelarna i en eventuell europeisk referensram för kvalifikationer tillgodoser olika grupper av intressenter. De gemensamma referensnivåerna har utformats och formulerats för att stödja politiskt ansvariga och experter på nationell nivå och inom branscherna i deras

¹ Detta direktiv ersätter 15 direktiv som gällt i många år. Det är en omarbetning och modernisering av befintlig lagstiftning om erkännande av yrkeskvalifikationer, men de grundläggande principerna ändras inte. Det nya direktivet har inte publicerats ännu.

att stödja politiskt ansvariga och experter på nationell nivå och inom branscherna i deras arbete, och de skall vara ett hjälpmedel som underlättar jämförelser och samarbete mellan strukturer och system på nationellt nivå och för olika branscher. Detsamma gäller för principer och procedurer som stöder samarbete och politisk samordning. Gemensamma instrument och verktyg spelar däremot en annan roll genom att de direkt främjar enskilda personers rörlighet i samband med utbildning och arbete. En europeisk referensram för kvalifikationer kommer att få ännu större betydelse för de enskilda medborgarna när nationella kvalifikationer och examina tillsammans med branschqualifikationer systematiskt relateras till den europeiska referensramen för kvalifikationer.

8 nivåer som hänför sig till förväntat resultat av lärande (learning outcomes)

Kvalifikationerna på varje nivå i förslaget beskrivs (i tabell och 1 och bilaga 1) i form av tre typer av "learning outcomes":

- kunskaper
- färdigheter och
- en bredare kompetens som beskrivs som personliga och yrkesmässiga resultat.

Varje nivå i förslaget beskrivs (tabell 1) i form av typiska "learning outcomes" som kan relateras till kvalifikationer och referensramar för kvalifikationer och examina i hela Europa. I de föreslagna "learning outcomes" beskrivs emellertid inte några bestämda kvalifikationer eller examina, eftersom ansvaret för detta ligger på nationell eller sektoriell nivå. Denna utformning av den europeiska referensramen för kvalifikationer möjliggör att alla nationella och branschvisa kvalifikationer kan länkas till en viss nivå i referensramen. Detta är ett arbete som kan utföras av experter och berörda organisationer på nationell nivå eller sektorsvis.

Ytterligare vägledande information lämnas i tabell 2, för att förklara sambandet mellan nivåerna i den föreslagna europeiska referensramen för kvalifikationer och de befintliga systemen för formell utbildning. Denna allmänna information bör vara användbar under samrådsprocessen. På ett senare stadium – när man har nått genomförandestadiet – bör i tabell 2 kompletteras och utvecklas ytterligare av nationella och sektorsvisa organ och myndigheter.

Den europeiska referensramen för kvalifikationer som ett ramverk för samarbete

I förslaget beskrivs sambandet mellan en europeisk referensram för kvalifikationer och system för kvalifikationer och examina på nationell- eller branschnivå. Eftersom införandet av en europeisk referensram för kvalifikationer skall vara frivillig och inte innebära några rättsliga skyldigheter, är initiativets framgång beroende av i vilken mån olika intressenter på olika nivåer engagerar sig.

De nationella myndigheterna måste bestämma hur kvalifikationerna inom varje land skall knytas till en europeisk referensram för kvalifikationer. Om man ser till den europeiska referensramen för kvalifikationer skulle det optimala tillvägagångssättet vara att varje land upprättar ett nationellt system för kvalifikationer och examina, och knyter detta till den

europiska referensramen. I ljuset av den stora mångfalden i de nationella utbildningssystemen och deras utvecklingsstadier bör därför varje land starta en process för att knyta befintliga strukturer och system för kvalifikationer (antingen det rör sig om ett enda nationellt system eller flera olika kvalifikations- eller examenssystem) till den europeiska referensramen för kvalifikationer.

En europeisk referensram för kvalifikationer skulle också tjäna som en gemensam referenspunkt, för vägledning och information vid utveckling av utbildning, undervisning och lärande på branschnivå. Denna utveckling inom branscherna bör om möjligt knytas till nationella system – och därmed möjliggöra överföring och jämförelse. En gemensam europeisk referensram för kvalifikationer skulle också göra det möjligt att knyta branschvisa initiativ till nationella kvalifikationer och därmed möjliggöra överföring och jämförelser. Om man knyter ett system för kvalifikationer för en bransch till den europeiska referensramen, innebär detta dessutom att man accepterar och ansluter sig till ett antal kriterier rörande kvalitet och öppenhet. Beslutet att knyta initiativ för olika branscher till en eventuell europeisk referensram för kvalifikationer bör fattas av intressenterna själva, i samråd med representanter för ansvariga nationella myndigheter.

Relevans och trovärdighet

Framgången för en europeisk referensram för kvalifikationer är beroende av vilken relevans and trovärdighet den har för undervisnings- och utbildningsinstitutioner, arbetsgivare och politiskt ansvariga och i slutändan för enskilda studerande. Framför allt måste intressenterna vara övertygade om att en europeisk meta-referensram behövs och att detta kan bidra – direkt och indirekt – till livslångt lärande. Referensramen kan följaktligen bara utarbetas och genomföras med en omfattande samrådsprocess som grund. Följande frågor är särskilt betydelsefulla för denna samrådsprocess:

Grunden för den europeiska referensramen för kvalifikationer

- Är de viktigaste målen och uppgifterna som skall uppnås med en europeisk referensram för kvalifikationer desamma som målen och uppgifterna i samrådsdokumentet?
- Vad behövs för att den europeiska referensramen för kvalifikationer skall fungera i praktiken (för enskilda medborgare, utbildningssystemen och arbetsmarknaden)?

Referensnivåerna och beskrivningarna

- Täcker referensstrukturen med 8 nivåer komplexiteten i det livslånga lärandet i Europa i tillräcklig utsträckning?
- Ger nivåbeskrivningarna i tabell 1 en riktig bild av det förväntade resultat av lärande och dess progression i nivåer?
- Vilket innehåll skall den 'stödande och vägledande informationen' om undervisnings-, utbildnings- och inlärningsstrukturer och insatser (tabell 2) ha och vilken roll skall den spela?
- Hur kan era nationella och sektoriella kvalifikationer länkas till de föreslagna nivåerna och beskrivningarna för förväntade läranderesultat i förslaget?

Nationella referensramar för kvalifikationer

- Hur kan ett nationellt ramverk för kvalifikationer och livslångt lärande utvecklas i ert land – som återspeglar principerna för det europeiska ramverket för kvalifikationer?
- Hur och inom vilken tid kan era nationella kvalifikations- och utbildningssystem utarbetas så att de utgår från förväntat resultat av lärande?

Branschernas kompetensbevis

- I vilken grad kan den europeiska referensramenverket för kvalifikationer fungera som katalysator för utveckling på branschnivå?
- Hur kan den europeiska referensramen för kvalifikationer användas för att åstadkomma en mer systematisk utveckling av kunskaper, färdigheter och kompetenser på branschnivå?
- Hur kan intressenter på branschnivå involveras för att stödja genomförandet av en europeisk referensram för kvalifikationer?
- Hur kan kopplingen mellan utvecklingen på branschnivå och nationella kvalifikationer förbättras?

Ömsesidigt förtroende

- Hur kan den europeiska referensramen för kvalifikationer bidra till utvecklingen av ömsesidigt förtroende (exempelvis baserat på gemensamma principer för kvalitetssäkring) mellan de intressenter och aktörer som är involverade i livslångt lärande – på europeisk, nationell och lokal nivå samt inom olika branscher?
- Hur kan en europeisk referensram för kvalifikationer bli en referensram för förbättring av kvaliteten på alla nivåer av det livslånga lärandet?